

ПЕРВИННЕ ІНТРОДУКЦІЙНЕ ВИПРОБУВАННЯ *FICUS CARICA* L. У ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Красовський В.В.
Хорольський ботанічний сад

Одним з напрямків наукових досліджень Хорольського ботанічного саду є інтродукція субтропічних плодових культур, серед яких передбачено випробування інжиру справжнього (*Ficus carica* L.) як плодової культури.

Відомо, що найбільш доцільним способом інтродукції рослин є вирощування їх з насіння, адже за таких умов забезпечується найкраща їх адаптація до змінених умов середовища.

Оскільки ентомофауна лісостепової зони України не налічує дрібної оси *Blastophaga psenes*, єдиної комахи що запилює інжир, а отже і забезпечує генеративне розмноження, у своїх дослідах ми використовуємо партенокарпічні сорти, наразі їх вісім, а саме: Міссен, Адріатичний білий, Рандино, Фіолетовий, Брунsvік, Муасон, Зелений із Іксії, Далматський.

Для створення у науковій зоні ботанічного саду спеціальної дослідно-експозиційної ділянки субтропічних культур, важливим завданням є визначення схеми їх посадки з урахуванням змінених умов середовища, способу захисту рослин від дії низьких температур регіону досліджень та економічної ефективності використання площі саду.

Встановлені критерії пошкодження *Ficus carica* L. низькими температурами [2] свідчать, що у Лісостепу України єдиним надійним способом захисту інжиру, вирощуваного у відкритому ґрунті є пригинання рослин до поверхні ґрунту, фіксація гачками та утеплення.

Метою первинного інтродукційного випробування *Ficus carica* L. було з'ясування форми рослин, їх розмірів за умови успішного плодоношення та виходячи з цього визначення оптимальної схеми посадки.

За даними Федоренко [2] у теплих районах сильнорослі сорти *Ficus carica* L. висаджують за схемою 8x8 м, з компактними кронами 8x6м, у морозонебезпечних районах 4x4 м. Шишкіна, Казас [1] також рекомендують висаджувати *Ficus carica* L. за схемою посадки 8x8 м, на присадибних ділянках 4x4 м.

За основу досліджень нами обрано сорт *Ficus carica* L. Муасон що має синоніми Фіолетовий із Бордо або Кримський чорний. Цей сорт отримав широке розповсюдження на південному березі Криму, врожайний, має середній строк дозрівання. Плодоносить два рази за сезон.

У наших досліджах плоди першої генерації *Ficus carica* L. зав'язались у кількості 12 шт., дозріли у третій декаді червня, мали середню довжину 48 мм та діаметр 38 мм, середня маса плоду 28 г. Форма плоду овально-грушевидна, фіолетово-бузкового кольору (рис. 1).

Рис. 1. Плоди першої генерації *Ficus carica* L. сорту Муасон.

Рис. 2 Друга генерація плодоношення *Ficus carica* L. сорту Муасон. Плоди другої генерації зав'язались у кількості 38 шт.

Плодоношення чотирирічної рослини *Ficus carica* L. сорту Муасон забезпечене наявністю партенокарпії та достатньому утепленню опалим листям, а отже задовільній зимівлі.

Рослину досліджуваного сорту *Ficus carica* L. формували у вигляді невисокого розлогого куща із восьми провідників довжиною до 1,2 м, які по чотири відхилялися супротивно у дві протилежні сторони під кутом близько 45°. У проекції розміри площі, яку займає кущ становить 1,2x1,8м.

З метою мінімальних затрат часу, матеріалів та ефективного використання площі є доцільним висаджувати *Ficus carica* L. в ряду на такій відстані, щоб частини провідників суміжних кущів взаємонакладались в процесі пригинання до ґрунту на зиму.

Якщо формувати кущі з провідниками до 1,5-1,7 м то відстань між кущами повинна становити 1,7-2,0 м. Для зручності догляду за рослинами, достатнім їх освітленням, між рядами варто залишати відстань у 2,5м. Отже виходячи з розмірів досліджуваного куща інжиру, успішності його плодоношення в агрокліматичних умовах Лісостепу України, можна рекомендувати схему посадки *Ficus carica* L. 2,0 х 2,5 м та організувати комплексне дослідження відібраних сортів на базі Хорольського ботанічного саду.

Література

1. Казас А.Н., Литвинова Т.В., Мязгина Л.Ф. и др. Субтропические плодовые и орехоплодные культуры: научно-справочное издание. – Симферополь: ИТ «АРИАЛ», 2012. – 304 с.
2. Федоренко В.С. Субтропические и тропические плодовые культуры : учеб. пособие. – К.:Вища шк., 1990. – 239 с.